

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา
ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย
พ.ศ. ๒๕๖๖^๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการ
การปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา
ออกข้อบังคับว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี
ความผิดทางพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลแขวง ศาลจังหวัด ศาลอาญาที่มีเขตอำนาจ หรือ
ศาลชั้นอุทธรณ์ที่พนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นฟ้องคดีความผิดทางพินัย หรือที่เจ้าหน้าที่
ของรัฐยื่นคำร้องตามมาตรา ๑๐ ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ แล้วแต่กรณี

“ศาลชั้นอุทธรณ์” หมายความว่า ศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค หรือศาลอุทธรณ์
คดีชั้นอุทธรณ์

“โจทก์” หมายความว่า พนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งฟ้องคดี
ความผิดทางพินัยต่อศาล

“จำเลย” หมายความว่า บุคคลผู้ถูกฟ้องต่อศาลว่ากระทำความผิดทางพินัย
และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาให้รวมถึงผู้ดำเนินการแทน

“คู่ความ” หมายความว่า โจทก์และจำเลย

ข้อ ๔ ในกรณีจำเป็นต้องมีวิธีการใดในทางธุรการเพื่อให้การปฏิบัติตามข้อบังคับนี้
เป็นไปโดยเรียบร้อย ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้กำหนดวิธีการนั้น

ข้อ ๕ ให้ประธานศาลฎีการักษาการและมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการ
การปฏิบัติ รวมทั้งออกระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือคำแนะนำเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตาม
ข้อบังคับนี้

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๐/ตอนที่ ๓๖ ก/หน้า ๖๓/๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๖

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๖ การพิจารณาคดีความผิดทางพินัยให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับนี้ และในกรณีที่ข้อบังคับนี้ไม่ได้กำหนดไว้ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับ โดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้ โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร

ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดวิธีพิจารณาสำหรับคดีประเภทใดไว้เป็นการเฉพาะ หากข้อหาตามฟ้องในคดีดังกล่าวมีความผิดทางพินัยรวมอยู่ด้วยให้นำวิธีพิจารณาตามข้อบังคับนี้ไปใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวในส่วนที่เป็นความผิดทางพินัยเท่าที่จะทำได้

คดีความผิดทางพินัยที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว ให้คำนึงถึงการคุ้มครองและการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

ข้อ ๗ การดำเนินกระบวนการพิจารณาตามข้อบังคับนี้ ให้ดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก โดยให้นำข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการยื่น ส่ง และรับคำคู่ความ และเอกสารทางระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการจัดทำสารบบความ สารบบคำพิพากษา และการรวบรวมเก็บรักษาเอกสารในสำนวนความ ในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒ และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ มาใช้บังคับ

การดำเนินกระบวนการพิจารณาตามวรรคหนึ่ง หากหน่วยงานหรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้อง ยังไม่สามารถรองรับการใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ให้ปฏิบัติตามวิธีการที่มีการใช้งานกัน อย่างแพร่หลายอยู่เดิมไปพลางก่อน

ศาลอาจดำเนินกระบวนการพิจารณาตามข้อบังคับนี้โดยไม่ต้องนั่งพิจารณาหรือกระทำต่อโจทก์และจำเลยพร้อมกันก็ได้ แต่ต้องให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมีโอกาสโต้แย้งกระบวนการพิจารณานั้น

คดีที่ยื่นฟ้องด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ การส่งเอกสารในคดีไปยังจำเลยหรือบุคคลใดศาลอาจมีคำสั่งให้โจทก์หรือหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในคดีนั้นสังกัดเป็นผู้จัดทำ และส่งเอกสารนั้นก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนด และให้ถือว่า เป็นการส่งโดยเจ้าพนักงานศาล^๒

การชำระค่าปรับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล อาจชำระทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านหน่วยงานของรัฐที่มีความตกลงกับสำนักงานศาลยุติธรรม^๓

^๒ ข้อ ๗ วรรคสี่ เพิ่มโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

^๓ ข้อ ๗ วรรคห้า เพิ่มโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

ข้อ ๘ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาตีความผิดทางพินัย ศาลอาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานคดีหรือเจ้าพนักงานศาลทำหน้าที่ช่วยเหลือศาล ดังต่อไปนี้

- (๑) ตรวจสอบคำฟ้องและคำร้องที่ยื่นต่อศาล และทำความเข้าใจเสนอศาล
- (๒) ตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานตามที่ศาลมีคำสั่ง
- (๓) จัดทำรายงานเกี่ยวกับคดีเพื่อให้ศาลใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาคดี
- (๔) ช่วยเหลือศาลในการบันทึกคำพยานและรายงานกระบวนการพิจารณา
- (๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามข้อบังคับนี้

ข้อ ๙ ระยะเวลาที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ข้อบังคับนี้หรือตามที่ศาลกำหนด เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความมีคำขอ ศาลอาจยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ข้อ ๑๐ จำเลยอาจแต่งตั้งทนายความหรือบุคคลอื่นให้ดำเนินการกระบวนการพิจารณาแทนได้โดยแสดงหลักฐานการแต่งตั้งเป็นหนังสือต่อศาล

ผู้ดำเนินการแทนต้องเป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะ มีความรู้ความสามารถดำเนินการแทนจำเลยในเรื่องนั้น ๆ และสามารถสื่อสารภาษาไทยได้ดี โดยหากศาลเห็นว่าผู้นั้นจะดำเนินการแทนในทางที่เกิดความเสียหายแก่จำเลย ศาลอาจมีคำสั่งไม่อนุญาตหรือมีคำสั่งอย่างอื่นได้ตามที่เห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

หมวด ๒

วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น

ส่วนที่ ๑

การฟ้อง การยื่นคำร้อง และการพิจารณาคดี

ข้อ ๑๑ ฟ้องต้องมีรายละเอียดถึงตำแหน่งของพนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้เป็นโจทก์ ชื่อ นามสกุล ที่อยู่ และสัญชาติของจำเลย ฐานความผิดทางพินัย การกระทำที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิดทางพินัย ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเวลา สถานที่ และมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดทางพินัยเพียงพอที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี พร้อมทั้งสำเนาคำฟ้องมาส่งศาลให้เพียงพอกับจำนวนของจำเลย หากมีทรัพย์สินของจำเลยที่ถูกยึดหรืออายัดหรืออยู่ในอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ระบุมานำมาในคำฟ้องด้วย^๔

^๔ ข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาตีความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

ในวันยื่นฟ้องโจทก์จะมีหรือไม่มีตัวจำเลยมาศาลก็ได้ แต่ให้โจทก์ส่งหลักฐานที่ทางราชการออกให้ที่สามารถยืนยันตัวของจำเลย และเสนอสำเนาสำนวนคดีความผิดทางพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อศาลพร้อมฟ้องในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กรณีที่สามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อจำเลยโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ ศาลจะสั่งให้โจทก์จัดส่งสำเนาคำฟ้องตามวรรคหนึ่งก็ได้

ข้อ ๑๒ ถ้าฟ้องถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ให้ศาลประทับฟ้อง และส่งสำเนาคำฟ้องให้จำเลย กรณีที่ศาลเห็นว่าฟ้องไม่ถูกต้อง ให้ศาลมีคำสั่งให้โจทก์แก้ฟ้องให้ถูกต้อง

วรรคสอง^๕ (ยกเลิก)

วรรคสาม^๖ (ยกเลิก)

ข้อ ๑๒/๑^๗ ถ้าจำเลยมาศาลในเวลาที่ยื่นฟ้อง ให้เจ้าพนักงานคดีหรือเจ้าพนักงานศาลส่งสำเนาคำฟ้องแก่จำเลยและสอบถามความประสงค์ในการต่อสู้คดี พร้อมทั้งแจ้งสิทธิในการยื่นคำร้องเพื่อให้กำหนดค่าปรับเป็นพินัยต่ำกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือขอทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยให้จำเลยทราบ หากจำเลยแถลงไม่ประสงค์ต่อสู้คดี และศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงในสำนวนและที่ได้จากค่าแถลงของจำเลยเพียงพอที่จะวินิจฉัยชี้ขาดคดี ศาลจะพิพากษาคดีไปโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ แต่ถ้าศาลเห็นว่ามีความจำเป็นต้องหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ก็ให้กำหนดนัดพิจารณาหรือมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรต่อไป

ข้อ ๑๒/๒^๘ ถ้าจำเลยไม่มาศาลในเวลาที่ยื่นฟ้อง ให้ศาลส่งสำเนาคำฟ้องและหมายเรียกเพื่อให้จำเลยยื่นคำแถลงความประสงค์ในการต่อสู้คดี หรือมาศาลเพื่อแสดงความประสงค์ในการต่อสู้คดีภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำฟ้องและหมายเรียกโดยไม่ต้องกำหนดวันนัดพิจารณา ในหมายเรียกให้แจ้งสิทธิตามข้อ ๑๒/๑ ให้จำเลยทราบด้วย

การส่งสำเนาคำฟ้องและหมายเรียกตามวรรคหนึ่งให้ส่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับโดยหากส่งไปยังที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของจำเลยหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ ให้ถือว่าจำเลยได้รับตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ หรือส่งโดยวิธีอื่นตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งตามที่ศาลเห็นสมควร

^๕ ข้อ ๑๒ วรรคสอง ยกเลิกโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

^๖ ข้อ ๑๒ วรรคสาม ยกเลิกโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

^๗ ข้อ ๑๒/๑ เพิ่มโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

^๘ ข้อ ๑๒/๒ เพิ่มโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

หากจำเลยไม่แสดงความประสงค์ในการต่อสู้คดีภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือที่ศาลมีคำสั่งให้ขยายระยะเวลาออกไป หรือแถลงไม่ประสงค์ต่อสู้คดี ให้เจ้าพนักงานคดีหรือเจ้าพนักงานศาลที่ได้รับมอบหมายตรวจสอบความสมบูรณ์ของสำนวนคดีความผิดทางพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ แล้วสรุปความเห็นเสนอต่อศาลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาคดีโดยเร็ว

กรณีตามวรรคสาม ให้ศาลพิจารณาสำนวนคดีความผิดทางพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประกอบความเห็นของเจ้าพนักงานคดีหรือเจ้าพนักงานศาลที่ได้รับมอบหมาย และจะมีคำพิพากษา โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่พ้นกำหนดเวลาที่จำเลยสามารถแสดงความประสงค์ในการต่อสู้คดี

เมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้ว ให้มีหนังสือแจ้งคำพิพากษาแทนการอ่านคำพิพากษา โดยให้ถือว่าคำพิพากษานั้นได้อ่านให้แก่คู่ความในวันที่หนังสือแจ้งไปถึง ทั้งนี้ ตามวิธีการที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนด

ข้อ ๑๓ วรรคหนึ่ง^๙ (ยกเลิก)

ถ้าจำเลยประสงค์ต่อสู้คดี ให้ศาลสอบถามจำเลยว่าประสงค์จะโต้แย้งในปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดทางพินัยหรือจำนวนค่าปรับเป็นพินัย จากนั้นให้ศาลพิจารณาว่าจำเป็นต้องสืบพยานหลักฐานหรือไม่ หากเห็นว่าจำเป็น ก็ให้โจทก์และจำเลยนำพยานหลักฐานเข้าสืบ

ในกรณีที่ต้องสืบพยานหลักฐาน ให้ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาโดยเร็ว โดยแจ้งให้โจทก์และจำเลยมาศาลตามกำหนดนัดเพื่อพิจารณาและสืบพยานในวันเดียวกัน

ข้อ ๑๓/๑^{๑๐} ถ้าโจทก์ไม่มาตามกำหนดนัด ไม่เป็นเหตุให้ศาลยกฟ้อง และให้ศาลพิจารณาพิพากษาต่อไปตามรูปคดี

ข้อ ๑๔ ศาลอาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานคดีหรือเจ้าพนักงานศาลดำเนินการตามข้อ ๘ และอาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบสำนวนคดีความผิดทางพินัยตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม แล้วจัดส่งพยานหลักฐานดังกล่าวต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด รวมถึงอาจเรียกพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานหรือบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้อภัยคำหรือดำเนินการอื่นใดตามที่ศาลเห็นสมควร และศาลอาจรับฟังสำนวนคดีความผิดทางพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงแทนคำเบิกความ พยานเอกสารหรือพยานหลักฐานอื่นใดเพื่อวินิจฉัยคดี โดยหากเห็นว่าจำเป็นจะไต่สวนพยานบุคคลเพิ่มเติมก็ได้

ข้อ ๑๕ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการรับฟังและชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานมาใช้บังคับกับคดีความผิดทางพินัยโดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้

^๙ ข้อ ๑๓ วรรคหนึ่ง ยกเลิกโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

^{๑๐} ข้อ ๑๓/๑ เพิ่มโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

สำนวนคดีความผิดทางพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เสนอต่อศาลในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๑๑ วรรคสอง ให้สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้โดยไม่ต้องเรียกสำนวนคดีความผิดทางพินัยดังกล่าวมาแสดงต่อศาลในรูปแบบกระดาษอีก^{๑๑}

ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ว่าพนักงานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาให้รับผิดทางพินัยจนกว่าจะมีพยานหลักฐานที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือว่าจำเลยกระทำความผิดทางพินัย^{๑๒}

ข้อ ๑๕/๑^{๑๓} ในคดีความผิดทางพินัย ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางพินัย พนักงานอัยการจะขอรวมไปกับฟ้องคดีความผิดทางพินัยหรือจะยื่นคำร้องในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้นก็ได้

ถึงแม้ไม่มีคำขอให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่ง หากศาลมีคำพิพากษาให้ปรับเป็นพินัย ศาลจะสั่งในคำพิพากษาให้จำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตามจำนวนที่เห็นสมควรก็ได้

คำพิพากษาในส่วนที่เกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนให้รวมเป็นส่วนหนึ่งแห่งคำพิพากษาในคดีความผิดทางพินัย และในกรณีที่ต้องมีการบังคับคดีให้ถือว่าผู้เสียหายเป็นเจ้าของหนี้ตามคำพิพากษา

การดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนตามข้อบังคับนี้ ไม่กระทบถึงสิทธิของผู้เสียหายในอันที่จะดำเนินคดีแพ่งเพื่อเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนในส่วนที่ยังขาดอยู่ หากผู้เสียหายยื่นคำร้องเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทน ให้นำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๔๔/๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๖ การร้องขอให้กำหนดค่าปรับเป็นพินัยแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยที่เป็นบุคคลธรรมดาต่ำกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือขอให้ผู้กระทำความผิดทางพินัยดังกล่าวทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๐ วรรคสามและวรรคสี่ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นคำร้องพร้อมสำเนา คำร้องของผู้กระทำความผิดทางพินัยที่ได้ยื่นต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหนังสือให้ความยินยอมแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการยื่นคำร้อง แล้วแต่กรณี

ให้เจ้าพนักงานคดีหรือเจ้าพนักงานศาลเสนอความเห็นเกี่ยวกับคำร้องต่อศาลโดยเร็ว และจะไต่สวนเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้กระทำความผิดทางพินัยด้วยก็ได้ และเมื่อศาลมีคำสั่งคำร้องประการใดแล้ว ให้แจ้งคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทราบ

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาล หากจำเลยยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลไต่สวนและมีคำสั่งรวมไปในคำพิพากษา

^{๑๑} ข้อ ๑๕ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

^{๑๒} ข้อ ๑๕ วรรคสาม เพิ่มโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

^{๑๓} ข้อ ๑๕/๑ เพิ่มโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๒
คำพิพากษาและคำสั่ง

ข้อ ๑๗ คำพิพากษาหรือคำสั่งคดีความผิดทางพินัย อย่างน้อยต้องมีข้อเท็จจริงที่ฟังได้ โดยสรุปและคำวินิจฉัยในประเด็นแห่งคดี พร้อมด้วยเหตุผลแห่งคำวินิจฉัยนั้น

กรณีที่พิพากษาหรือสั่งให้ชำระค่าปรับเป็นพินัย ให้ศาลกำหนดเวลาชำระค่าปรับ เป็นพินัยภายในเจ็ดวันนับแต่วันทราบคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร และแจ้งกำหนดเวลาดังกล่าวแก่ผู้ที่ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยในวันที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือส่งไปพร้อมกับคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยให้ถือว่าทราบในวันที่หนังสือแจ้งไปถึง แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ระหว่างที่ยังไม่ได้ดำเนินการบังคับคดี ศาลอาจใช้อำนาจตามข้อ ๒๔ และข้อ ๒๕ ได้^{๑๔}

ข้อ ๑๘^{๑๕} ภายใต้บังคับของข้อ ๑๒/๒ การอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้อ่าน ข้อความในศาลโดยเปิดเผยต่อหน้าคู่ความทั้งสองฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แล้วแต่กรณี ถ้าคู่ความ ไม่มาศาล ศาลจะงดการอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลจดแจ้งไว้ในรายงาน และให้ถือว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้อ่านตามกฎหมายแล้ว

คู่ความอาจร้องขอให้ศาลมีหนังสือแจ้งคำพิพากษาหรือคำสั่งแทนการอ่านคำพิพากษา หรือคำสั่งตามวิธีการที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนดก็ได้ และให้ถือว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้อ่านให้แก่คู่ความนั้นในวันที่หนังสือแจ้งไปถึง

ข้อ ๑๙ คดีใดที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้บุคคลใดต้องรับผิดทางพินัย อาจร้องขอให้ พิจารณาพิพากษาใหม่ได้ เมื่อปรากฏว่า

(๑) พยานบุคคลซึ่งศาลได้อาศัยเป็นหลักในการพิพากษาคดีอันถึงที่สุดนั้น ได้มี คำพิพากษาถึงที่สุดในภายหลังแสดงว่าคำเบิกความของพยานนั้นเป็นเท็จ หรือไม่ถูกต้องตรงกับความจริง

(๒) พยานหลักฐานอื่นนอกจากพยานบุคคลตาม (๑) ซึ่งศาลได้อาศัยเป็นหลัก ในการพิจารณาพิพากษาคดีอันถึงที่สุดนั้น ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในภายหลังแสดงว่าเป็น พยานหลักฐานปลอมหรือเป็นเท็จหรือไม่ถูกต้องตรงกับความจริง หรือ

(๓) มีพยานหลักฐานใหม่อันชัดแจ้งและสำคัญแก่คดี ซึ่งถ้าได้นำมาสืบในคดี อันถึงที่สุดนั้น จะแสดงว่าบุคคลผู้ต้องถูกปรับเป็นพินัยโดยคำพิพากษาถึงที่สุดนั้นไม่ได้กระทำ ความผิดทางพินัย

การดำเนินคดีในชั้นร้องขอให้พิจารณาพิพากษาใหม่ ให้นำกฎหมายว่าด้วยการรื้อฟื้น คดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่มาใช้บังคับโดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้

^{๑๔} ข้อ ๑๗ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี ความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

^{๑๕} ข้อ ๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิด ทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

ข้อ ๑๙/๑^{๑๖} กรณีที่บุคคลถูกศาลพิพากษาให้รับผิดทางพินัยไม่ได้เข้ามาในคดี เพราะเหตุไม่ทราบว่าคุณฟ้องโดยมิใช่ความผิดของตน อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาคำพิพากษาใหม่ได้ ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้มีการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้แสดงพยานหลักฐานถึงเหตุที่ตนไม่ได้เข้ามาในคดี และข้อคัดค้านคำตัดสินชี้ขาดของศาลพร้อมพยานหลักฐานเพื่อแสดงให้เห็นว่ามีโอกาสเปลี่ยนแปลง ผลของคำพิพากษาหรือคำสั่งได้

ถ้าศาลเห็นว่าคำร้องมีเหตุผลสมควร ก็ให้ส่งสำเนาคำร้องนั้นแก่โจทก์เพื่อคัดค้าน ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และหากเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งให้งดการบังคับคดีไว้ก่อนก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้ศาลแจ้งคำสั่งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบ

ในการพิจารณาคำร้องตามวรรคหนึ่ง ถ้าการไม่ได้เข้ามาในคดีเป็นความผิดของผู้ร้อง หรือข้อคัดค้านของผู้ร้องฟังไม่ได้ ให้ศาลยกคำร้อง แต่ถ้าการไม่ได้เข้ามาในคดีมิใช่ความผิดของผู้ร้อง และพยานหลักฐานของคู่ความหรือตามที่ศาลเรียกถามมีเหตุที่จะต้องเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือ คำสั่ง ก็ให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่ตามรูปคดี

คำสั่งศาลที่ยกคำร้องให้เป็นที่สุด

หมวด ๓

อุทธรณ์

ข้อ ๒๐ การอุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมาย ให้จำเลยที่ต้องคำพิพากษาว่ามีความผิด ทางพินัยกระทำได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในหมวดนี้

ข้อ ๒๑ การยื่นอุทธรณ์ ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาคดีนั้นภายในกำหนด หนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษา

ในกรณีที่มีการขอขยายระยะเวลาการยื่นอุทธรณ์ ให้ศาลชั้นต้นมีอำนาจสั่งตามที่ เห็นสมควร หากศาลชั้นต้นจะไม่อนุญาต ให้ส่งศาลชั้นอุทธรณ์พิจารณาสั่ง

ข้อ ๒๒ ปัญหาข้อกฎหมายที่อุทธรณ์ต้องเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลชั้นอุทธรณ์ ควรวินิจฉัย

ปัญหาสำคัญตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) การโต้แย้งว่าการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ ของรัฐขัดต่อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๒) การโต้แย้งว่าการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นขัดต่อกฎหมายและ ข้อบังคับนี้

^{๑๖} ข้อ ๑๙/๑ เพิ่มโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

(ก) เมื่อคำพิพากษาของศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญขัดกัน หรือขัดกับ
แนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกา

(ข) เมื่อคำพิพากษาของศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญซึ่งยังไม่มีแนว
คำพิพากษาของศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกามาก่อน

(ค) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายขัดกับ
คำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุดของศาลอื่น

(ง) เมื่อพิจารณาข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างในอุทธรณ์แล้วอาจมีผลเปลี่ยนแปลง
สาระสำคัญในคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น

(จ) ปัญหาข้อกฎหมายอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ

หมวด ๔

การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งและค่าฤชาธรรมเนียม^{๑๗}

ข้อ ๒๓^{๑๘} เมื่อจำเลยหรือผู้กระทำความผิดทางพินัยไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายใน
เวลาที่ศาลกำหนด ให้ศาลออกหมายบังคับคดีทันที เพื่อดำเนินการตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๒๙/๑ วรรคสอง ในการนี้ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการบังคับคดีมีหน้าที่
ตรวจสอบหาทรัพย์สินของจำเลยหรือผู้กระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้ด้วย

ข้อ ๒๔^{๑๙} ในการตรวจสอบหาทรัพย์สินตามข้อ ๒๓ ให้เจ้าพนักงานคดีและเจ้าพนักงาน
ศาลปฏิบัติตามแนวทางหรือวิธีการที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนด ในกรณีที่จำเป็นต้องมีหนังสือ
สอบถามเกี่ยวกับทรัพย์สินของจำเลยหรือผู้กระทำความผิดทางพินัยไปยังหน่วยงานหรือบุคคลใด
ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๓/๑๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙
มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่งอาจแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐช่วยตรวจสอบหาทรัพย์สิน
และแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ตรวจพบให้ทราบเพื่อขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดหรืออายัดต่อไป

ข้อ ๒๕^{๒๐} ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือ
สิทธิเรียกร้องของจำเลยหรือผู้กระทำความผิดทางพินัย ให้ศาลมีอำนาจสั่งห้ามมิให้จำเลยหรือ
ผู้กระทำความผิดทางพินัยตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง โอน ขาย ยักย้าย หรือจำหน่ายซึ่งทรัพย์สินหรือ

^{๑๗} หมวด ๔ การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งและค่าฤชาธรรมเนียม ข้อ ๒๓ และข้อ ๒๔
แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

^{๑๘} ข้อ ๒๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิด
ทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

^{๑๙} ข้อ ๒๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิด
ทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

^{๒๐} ข้อ ๒๕ เพิ่มโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

สิทธิเรียกร้องนั้นไว้เป็นการชั่วคราวไว้ก่อนได้เท่าที่จำเป็นโดยแจ้งบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ และแจ้งคำสั่งห้ามดังกล่าวให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่จดทะเบียนตามกฎหมายทราบเพื่อบันทึกคำสั่งลงไว้ในทะเบียน

ข้อ ๒๖^{๒๑} การดำเนินการทางศาลตามข้อบังคับนี้ ให้คู่ความได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมทั้งปวง เว้นแต่ความรับผิดชอบขั้นสุดในค่าธรรมเนียมในการบังคับคดี ให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ให้จำเลยหรือผู้กระทำความผิดทางพินัยตามคำพิพากษาหรือคำสั่งรับผิดในค่าธรรมเนียมของผู้สืบหาทรัพย์สินอัตราร้อยละหนึ่งของจำนวนเงินที่ยึดหรืออายัด หรือที่ได้จากการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นซึ่งทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัด โดยให้หักออกจากเงินดังกล่าวก่อนใช้ค่าปรับเป็นพินัยตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง และให้ตกแก่ผู้สืบหาทรัพย์สิน

ข้อ ๒๗^{๒๒} ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องโทษปรับทางพินัยและไม่ชำระค่าปรับ ห้ามมิให้กักขังแทนค่าปรับหรือส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมเพื่อฝึกอบรม แต่ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔๕ วรรคสอง และวรรคสาม

ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่ยินยอมทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ ศาลอาจใช้การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูอย่างอื่นที่เหมาะสมซึ่งไม่มีการควบคุมตัวและได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดแก่เด็กหรือเยาวชนนั้น ส่วนพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ให้ใช้เป็นวิธีการสุดท้ายเมื่อเด็กหรือเยาวชนจงใจที่จะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งใด ๆ ของศาล

หมวด ๕ บทเฉพาะกาล^{๒๓}

ข้อ ๒๘^{๒๔} บรรดาความผิดอาญาที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย ถ้าได้มีการสอบสวนอย่างคดีอาญาและพนักงานอัยการได้มีคำสั่งเด็ดขาดให้ฟ้องคดีก่อนวันที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยใช้บังคับ หากโจทก์ยื่นฟ้องความผิดดังกล่าวรวมมากับความผิดอาญาอื่น ให้ศาล

^{๒๑} ข้อ ๒๖ เพิ่มโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

^{๒๒} ข้อ ๒๗ เพิ่มโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

^{๒๓} หมวด ๕ บทเฉพาะกาล ข้อ ๒๘ และข้อ ๒๙ เพิ่มโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

^{๒๔} ข้อ ๒๘ เพิ่มโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

มีคำสั่งประทับฟ้องคดีไว้และพิจารณาโดยยึดคดีอาญาเป็นหลัก แต่หากจะลงโทษความผิดทางพินัย ก็ให้พิจารณาลงโทษปรับเป็นพินัย

ข้อ ๒๙^{๒๕} บรรดาความผิดอาญาที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย ถ้าคดีอยู่ในระหว่าง การพิจารณาของศาล ให้ถือว่ากระบวนการต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการมาแล้วโดยชอบด้วยกฎหมาย ก่อนที่ความผิดนั้นจะเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยมีผลสมบูรณ์ และให้ศาลใช้บทบัญญัติว่าด้วย วิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัยบังคับแก่คดีต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖
โชติวัฒน์ เหลืองประเสริฐ
ประธานศาลฎีกา

^{๒๕} ข้อ ๒๙ เพิ่มโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพนัน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘^{๒๖}

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

^{๒๖} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒/ตอนที่ ๕ ก/หน้า ๒๖/๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘